

Neonazi's als crècheleidsters en studenten

De NPD beklimt de maatschappelijke ladder

Achtergrond - 10 juni 2013 - Auteur: Fleur de Weerd

Neonazi's in Oost-Duitsland zijn niet langer allemaal kale jongens met zwarte laarzen. Ze zijn tegenwoordig ook student, burgemeester, crècheleidster of journalist. Deze verandering is ingezet door de NPD onder leiding van de in 2011 aangetreden Holger Apfel. Maar niet alle aanhangers zijn te porren voor de zachte lijn.

Soft power, zo zou je de strategie van de Nationaldemokratische Partei Deutschlands (NPD) kunnen noemen. De term komt van historicus Joseph Nye, die hiermee de verleidingstactiek definieerde waarmee de Amerikanen in de Koude Oorlog de bewoners van het Oostblok voor zich probeerden te winnen: niet met wapens, maar met popmuziek en Coca Cola. De neonazi's hebben goed opgelet.

Al tien jaar zet de NPD in Oost-Duitsland in op een *Kommunale Verankerung* (lokale verankering), leggen Andreas Speit en Andrea Röpke uit in hun boek 'Neonazis in Nadelstreifen: Die NPD auf dem Weg in die Mitte der Gesellschaft'.

Brandweer en sportclubs

Leden van de partij beklimmen steeds verder de maatschappelijke ladder. In januari dit jaar waarschuwde de baas van de veiligheidsdienst in Brandenburg, Winfriede Schreiber, voor toenemende instroom van neonazi's bij de brandweer. Ook bij sportclubs in de deelstaat neemt hun invloed toe. "Neonazi's organiseren toernooien waarbij ze jongeren tegen de democratie op proberen te zetten. Sommige clubs verweren zich, maar dat lukt niet altijd. Vaak omdat ze zelf geen geld hebben om toernooien te organiseren", aldus Schreiber in de *Süddeutsche Zeitung*.

Ook via de muziek wordt de rechtsextreme ideologie verspreid. Neonazistische-rockconcerten dienen al langer als rekrutering van de nieuwe generatie, zegt journalist Thomas Kuban - een schuilnaam - in een interview met de Bundeszentrale für Politische Bildung (BpB). Kuban filmde tussen 1999 en 2009 undercover neonazistische concerten.

Hij zag tijdens zijn onderzoek hoe de beweging verandert. "Optisch kun je de

rechtsextremen steeds minder goed onderscheiden”, legt hij uit. Ook organisatorisch ziet hij verschillen met tien jaar geleden. “Er worden netwerken opgebouwd waarin banen worden gecreëerd die vervolgens worden bezet door mensen uit de scene. Nazi’s financieren elkaar en politiek bedrijven wordt lucratief. De neonazi-scene is uitgegroeid tot een beweging.”

Nazi-vrouwen

Opvallend is ook het toenemend aantal vrouwen, vindt Kuban. “Terwijl er aan het begin van mijn onderzoek op de 400 nazi’s 3 vrouwen waren, maken ze nu ongeveer een kwart van het publiek uit.”

Door de rechtszaak tegen *Nazibraut* en NSU-lid Beate Zschäpe is dit fenomeen dit jaar breed uitgemeten in de Duitse media. Vrouwen uit alle bevolkingslagen sluiten zich aan en nemen steeds vaker leidinggevende posities in, schrijven verschillende kranten. Binnen de NPD worden vrouwen gemotiveerd bij kinderdagverblijven en scholen en sportverenigingen te gaan werken. In Mecklenburg hebben extreemrechtse vrouwen zelfs een eigen kinderopvang opgericht. En organiseren ze bakcursussen voor de vrouwen uit de buurt.

Op haar site beschrijft de BpB de veranderingen als een bewuste keuze van de beweging om meer in te grijpen in het sociale en economische leven. “De rechtsextremen beginnen langzaam de alledaagse cultuur binnen te dringen. Het is een *grassroots* revolutie die de civiele samenleving bedreigt”, aldus de Bundeszentrale für Politische Bildung.

Apfel-doctrine

Volgens extremisme-expert en Zeit-journalist Toralf Staud komt de koerswijziging uit de koker van Holger Apfel, die in 2011 aantrad als leider van de NPD. Apfel zat hiervoor in het deelstaatparlement van Saksen, en maakte daar al naam door de NPD neer te zetten als meelevende partij die opkomt voor de belangen van de kleine man. Apfel wil niet meer als sekte of militante groep optreden, legt Staud uit op de website van de BpB. De verheerlijking van het nationaalsocialisme keurt Apfel af. "Als voorbeeld gelden voor hem de Oostenrijkse FPÖ en de PVV van Wilders."

Op zijn website laat de katholieke Apfel zien welk imago hij nastreeft: hij poseert vriendelijk glimlachend met zijn hele gezin. Sinds zijn aantreden laat hij zich naar buiten niet verleiden tot uitspraken die zijn gematigde kiezers zou kunnen afschrikken. Op twitter gaat hij enkel tekeer over ‘veilige onderwerpen’ zoals de euro en pedofielen. Zijn nieuwe koers noemt hij zelf ‘serieuze radicaliteit.’ Hij stuurt hierbij nadrukkelijk aan op inmenging van NPD'ers in het sociale leven. Op

de crèches, maar ook op de universiteiten.

Oude wijn

Volgens Staud is Apfel oude wijn in nieuwe zakken: “Het gaat hem namelijk om modernisering van de buitenkant, van binnen wil hij dat de NPD de oude blijft.” Dit blijkt wel uit de omgang van de NPD met de media. Ook daar slaat Apfel een zachte toon aan: hij nodigt zo nu en dan een cameraploeg uit en stelt hun woordvoerders ter beschikking. Ook geeft de partij eigen kranten uit in regio's waar geen lokale kranten meer bestaan om zo de berichtgeving te beïnvloeden.

Tegelijkertijd pakken zijn volgelingen hun aartsvijand de *Systempresse* op hun eigen manier aan. De Duitse bond voor journalisten sloeg vorige maand alarm omdat neonazi's journalisten zouden bespugen en hinderen op persbijeenkomsten. Ook geven ze zich uit als journalisten om tijdens persconferenties en bijeenkomsten van 'NPD-vijanden' foto's te maken van journalisten of tegendemonstranten om hen hier later mee te kunnen bedreigen.

Ergernis

Het is de vraag of de softe koers niet voor problemen bij de achterban zal gaan zorgen: de hitleriaanse aanhangers ergeren zich en de NPD zakt in de peilingen. Sowieso heeft ze het niet gemakkelijk want de subsidie is stopgezet en er hangt de partij een verbod boven het hoofd.

Twee maanden geleden waarschuwde de Berlijnse vice-voorzitter Uwe Meenen Apfel nog: “We staan voor een melt-down van de partij, de kern begint van ons weg te lopen.” Hij riep op de hand te reiken naar de radicale tak. Ook Staud denkt dat dit uiteindelijk onvermijdelijk is. “Apfels kansen op succes zijn gering. Een keiharde racistische en nationalistische partij gaat niet samen met een vriendelijk optreden.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/85/neonazis-als-crecheleidsters-en-studenten>